

Ledeberg, Bellevuepark

Inhoud

Deel 1: Privacy-fiche

Deel 2: Verslag van resultaten

Hoofdstuk 1: Bureauonderzoek

1. Beschrijvend gedeelte
 - 1.1. Administratieve gegevens
 - 1.2. Archeologische voorkennis
 - 1.3. Onderzoeksopdracht
 - 1.3.1. Vraagstelling
 - 1.3.2. Randvoorwaarden
 - 1.3.3. Geplande werken en bodemingrepen
 - 1.4. Onderzoeksstrategie en -methode
2. Assessmentrapport
 - 2.1. Methoden, technieken en criteria
 - 2.2. Assessment van het onderzochte gebied
 - 2.2.1. Geografische beschrijving
 - 2.2.1.1. Ligging
 - 2.2.1.2. Geologie
 - 2.2.1.3. Bodem, bodemerosie en bodemgebruik
 - 2.2.1.4. Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen
 - 2.2.2. Archeologische en historische informatie
 - 2.2.2.1. Archeologische voorkennis
 - 2.2.2.2. Historische gegevens
 - 2.2.2.3. Culturele en landschappelijke waarden
 - 2.2.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied
 - 2.2.4. Mogelijkheid van archeologische sporen
 - 2.2.5. Aftoetsen vraagstelling
 - 2.2.6. Afweging noodzaak verder onderzoek
 - 2.2.7. Samenvatting gespecialiseerd
 - 2.2.8. Samenvatting algemeen
3. Bibliografie

Hoofdstuk 2: Bijlagen

1. Plannenlijst

Deel 3: Programma van maatregelen

1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen
 - 1.1. Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek
 - 1.2. Impactbepaling
 - 1.3. Bepaling van maatregelen
2. Bijlagen
 - 2.1. Plannenlijst

Deel 2: Verslag van resultaten

Hoofdstuk 1: Bureauonderzoek

1. Beschrijvend gedeelte

1.1. Administratieve gegevens

Projectcode OE:	2016G123
Locatie:	Oost-Vlaanderen, Ledeberg, Bellevuepark (Jenny Tanghestraat)
Kadaster Afdeling Sectie Percelen:	Afd. 20, Sectie A, nrs 472X3, 472T3, en deels 472S3 (weg)
Bounding box: Lambert (X, Y)	(105430, 192056), (105472, 192062), (105439, 191785), (105498, 191791)
Het projectgebied ligt geheel of deels in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt:	neen
Het projectgebied ligt geheel of deels in een beschermde archeologische site:	neen
Het projectgebied ligt geheel of deels in een archeologische zone:	neen
Grootte projectgebied:	Ca. 8147 m ²
Grootte ingreep in de bodem:	2258 m ²
Reden van de ingreep:	Realisatie wijkpark met voet- en fietspaden
Thesauri	bureauonderzoek, Middeleeuwen, stadsomwalling
Bewaarplaats Archief:	Stad Gent, De Zwarte Doos, Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge
Erkende archeoloog:	Gunter Stoops OE/ERK/2015/00013
Contact:	Stadsarcheologie Gent Dulle-Grietlaan 12 9050 Gentbrugge, stadsarcheologie@stad.gent tel. 09/2665760
Wettelijk depot:	D/2016/0341/12
Datum bureauonderzoek: Datum prospectieonderzoek:	26 september – 30 september 2016

1.2. Archeologische voorkennis

Er zijn geen archeologische ingrepen of vaststellingen gekend binnen de grenzen van het projectgebied.

1.3. Onderzoeksopdracht

1.3.1. Vraagstelling

Deze bureaustudie heeft tot doel om aan de hand van bestaande bronnen en cartografie een inschatting te maken van de archeologische maatregelen die in het kader van de geplande werken al dan niet nodig zijn. Het antwoord op de volgende onderzoeksvragen met betrekking tot het projectgebied vormt de basis voor de motivatie van de maatregelen:

- Geven de bronnen/cartografie aanwijzingen voor archeologische sites (aard, datering, bewaring)?
- Hoe evolueerde het landschap en heeft dit invloed gehad op de bewaring van eventuele archeologische sites?
- Wat is de urbanisatiegeschiedenis en impact ervan op eventuele archeologische sites?
- Wat is de impact van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel?
- Is het nodig andere vormen van vooronderzoek in te schakelen om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden?
- Kan een strategie bepaald worden voor een volgende fase van vooronderzoek?

1.3.2. Randvoorwaarden

Voor dit bureauonderzoek wordt gebruik gemaakt van toegankelijke en beschikbare bronnen. Ook de in archief en databanken verzamelde archeologische informatie van Stadsarcheologie Gent (De Zwarte Doos) wordt geraadpleegd.

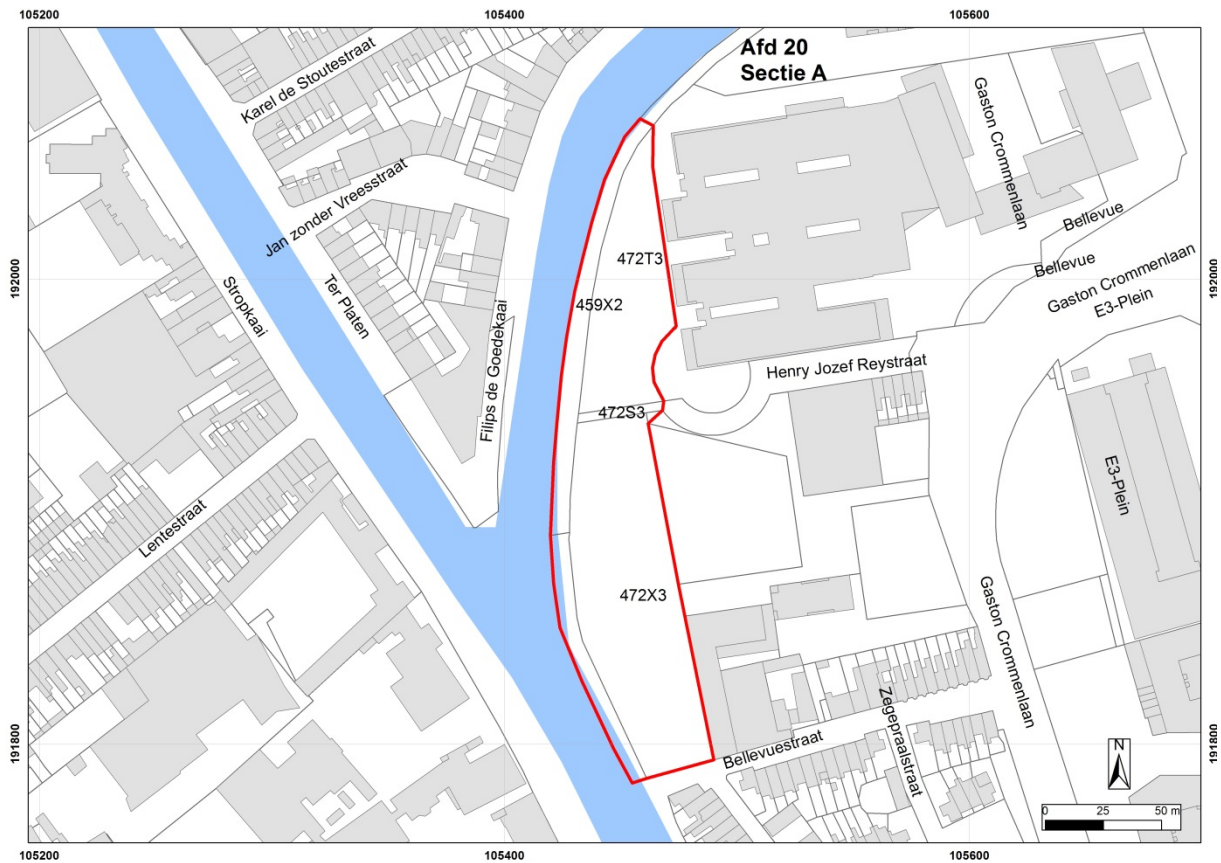
1.3.3. Geplande werken en bodemingrepen

In opdracht van Stad Gent, Departement Publieke Ruimte, werd door de Groendienst van de Stad Gent een ontwerp opgemaakt voor de creatie van een wijkpark aan de nieuwe straat (staat nog niet op alle kaarten) Jenny Tanghestraat te Ledeberg. De aanleg van het Bellevuepark impliceert volgende werken:

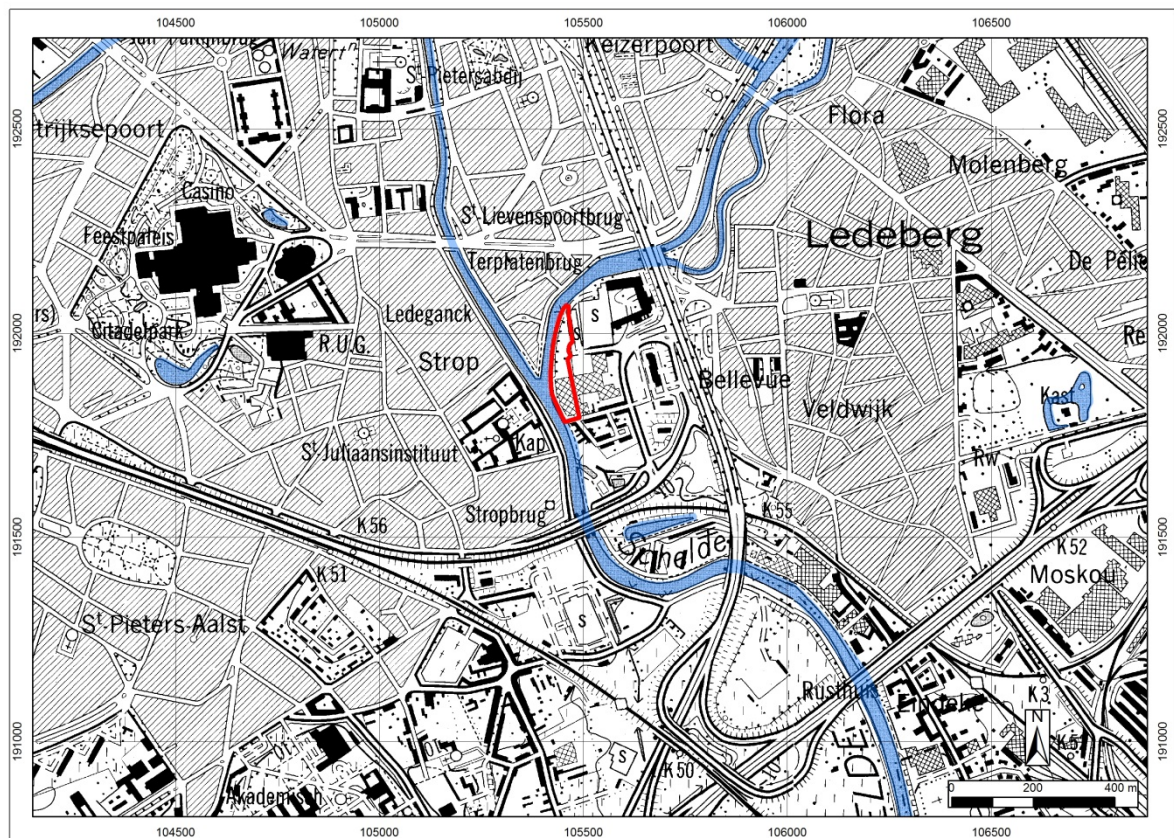
- grondverzet: afgravingen en ophogingen i.f.v. paden en terreinprofilering
- aanleg van padeninfrastructuur
- beplantingswerken

De maximale afgraafdiepte bedraagt 45 cm. (zie plan 5)

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 8147 m², waarvan de oppervlakte met ingrepen in de bodem ongeveer 2258 m² beslaat.

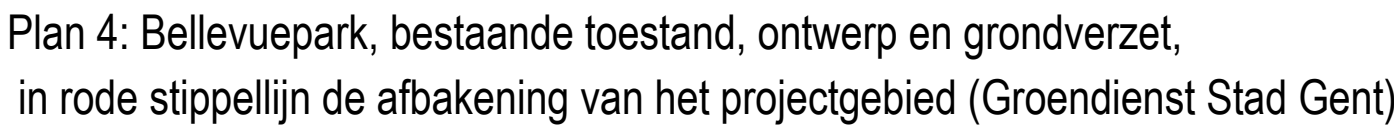
Plan 1: Situering projectgebied op huidige kadaster

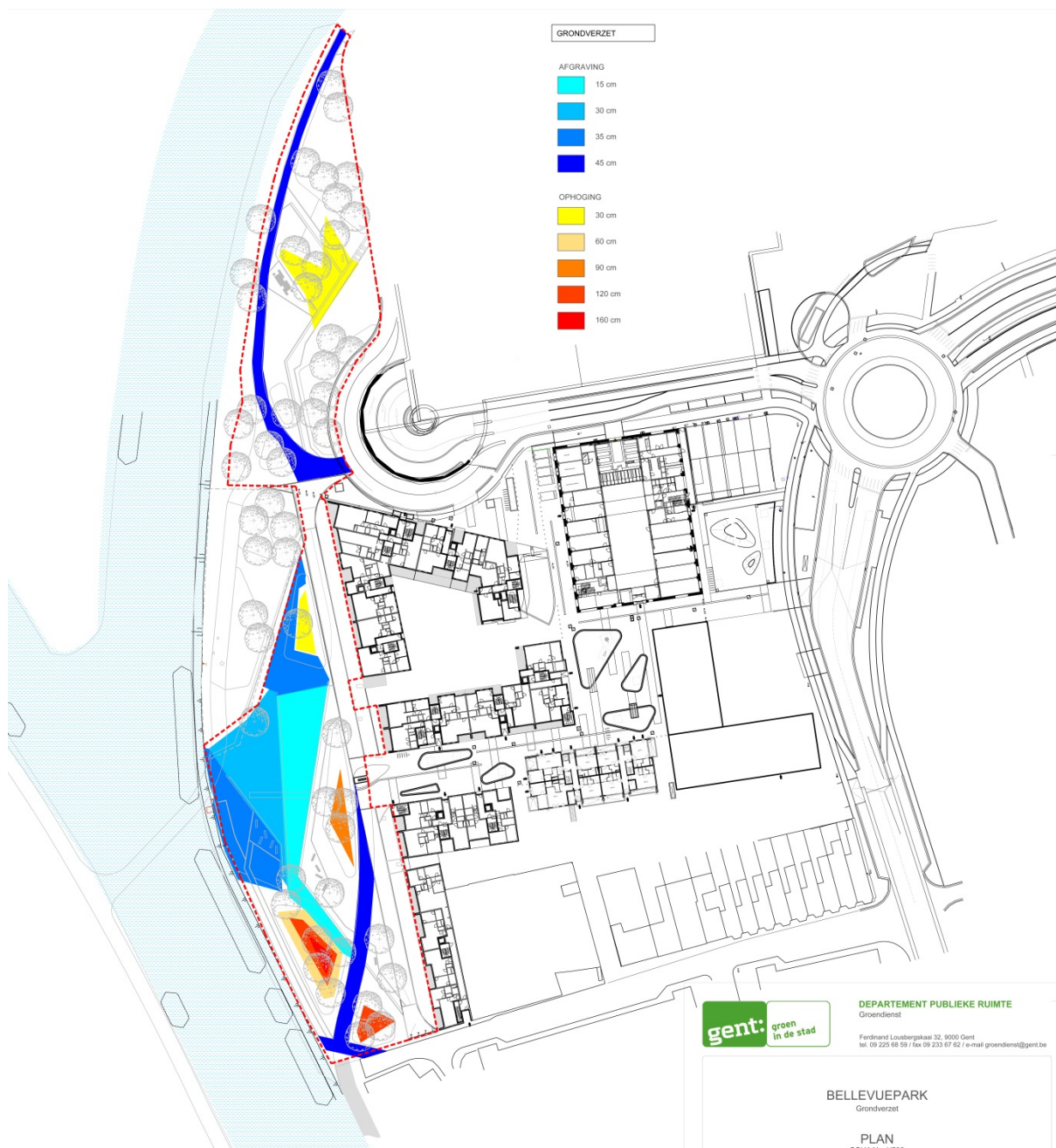

Plan 2: Situering projectgebied op de Topografische kaart 1981 (NGI en AGIV)

Plan 3: Situering projectzone op de orthofoto van 2015 (Eurosense Belfotop & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

Plan 5: Bellevuepark, grondverzet, in rode stippellijn de afbakening van het projectgebied (Groendienst Stad Gent)

1.4. Onderzoeksstrategie en -methode

Dit bureauonderzoek heeft tot doel na te gaan of er binnen het projectgebied relevant archeologisch erfgoed (objecten, sporen, constructies) bewaard is, uit welke periode het stamt en wat de bewaringstoestand is.

Voor deze bureaustudie werd de bestaande literatuur en cartografie over dit projectgebied en omgeving doorgenomen. Het door Stadsarcheologie Gent gedurende jaren opgebouwde archief van archeologische waarnemingen dat zich in De Zwarte Doos bevindt, werd geraadpleegd. De in het Archief Gent voorhanden zijnde iconografie en cartografie werd bekeken.

Om het projectgebied te situeren werden kadasterkaart, topografische kaart (1981) en de orthogonale luchtfoto geraadpleegd en als plan 1, 2 & 3 weergegeven, met aanduiding van het projectgebied.

Voor de *aard- en bodemkundige informatie* werden volgende kaarten geraadpleegd:

- de bodemkaart
- de tertiair geologische kaart
- de quartair geologische kaart
- de bodemerosiekaart (niet weergegeven indien geen nuttige info in geurbaniseerd gebied)
- de bodemgebruikskaart (niet weergegeven indien geen nuttige info in geurbaniseerd gebied)
- het digitale hoogtemodel

Voor de *historisch-cartografische informatie* werden standaard volgende kaarten geraadpleegd:

- de kaart van Ferraris (1777)
- de atlas der Buurtwegen (ca. 1840)
- het primitief kadaster (ca. 1830) en/of Poppkaart (1842-1879)

en waar door de betreffende kaart gedekt:

- Gezicht op Gent (1534)
- de kaart van Horenbault (1619)
- de kaart van Hondius (1641)
- de kaart van VanderMaelen (1856)
- de kaart van P. en L. Gérard (1855)
- de kaart van Gevaert en Van Impe (1878)
- Plattegrond van Gent door Compijn & Soenen (1912)
- Topografische kaart (1910 en 1960)

(Indien voor de historische evolutie en het begrip van het projectgebied van belang zijn details van deze kaarten in dit document opgenomen)

Het projectgebied en omgeving werd ook gescand op gekende aanwezigheid van archeologisch, monumentaal en landschappelijk erfgoed in de volgende databanken:

- De Centrale Archeologische Inventaris
- Inventaris Onroerend Erfgoed (erfgoedobjecten)
- Inventaris van de beschermde archeologische sites
- Inventaris van de beschermde monumenten, landschappen en stadsgezichten

- Steneninventaris (Door Stadsarcheologie Gent opgemaakte en bijgehouden inventaris van alle gekende 13de-eeuwse (natuur)stenen huizen op grondgebied Gent)
- Inventaris van de walsites (Door Stadsarcheologie Gent opgemaakte en bijgehouden inventaris van alle op cartografie voorkomende sites met walgracht op grondgebied Gent)

(Indien in ruimte of afstand van invloed of van belang in de afweging van de archeologische potentie, waarden of mogelijke acties worden de desbetreffende items in dit dossier besproken.)

De voor deze bureaustudie noodzakelijke en nuttige plannen zijn in deze nota weergegeven en worden in bijlage in de lijst van plannen opgesomd.

2. Assessmentrapport

2.1. Methoden, technieken en criteria

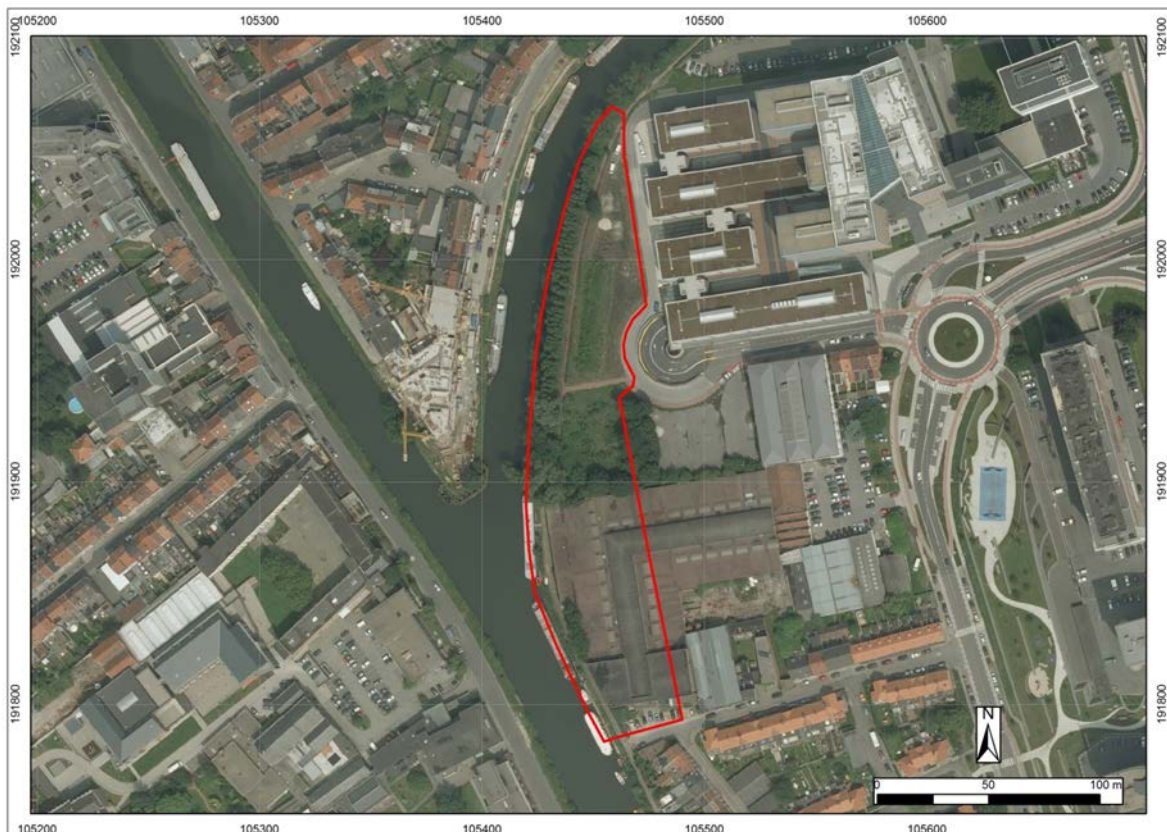
In dit assessmentrapport wordt alle beschikbare en van nut zijnde informatie uit het bureauonderzoek samengebracht. Deze informatie dient als basis voor een gemotiveerde archeologische kijk op de eventueel aanwezige archeologische erfgoedwaarden en de uit te voeren acties.

2.2. Assessment van het onderzochte gebied

2.2.1. Geografische beschrijving

2.2.1.1. Ligging

De projectzone bevindt zich ten zuiden van de historische stadskern en is net buiten de laatmiddeleeuwse verdedigingsgordel gelegen. Ze ligt langs een waarschijnlijk deels gegraven verbinding tussen de Schelde en de laatmiddeleeuwse watergordel. De projectzone strekt zich over een lengte van 280 m en maximumbreedte van ca. 45 m uit op de rechteroever van deze Schelde, tussen het water en de Jenny Tanghestraat (nieuwe straat, staat nog niet op alle kaarten). Het betreft een oude industriewijk die tot een combinatie van woonblokken en kantoorruimten omgebouwd wordt. Uit de industriële periode is een laat 19de-eeuws gebouw van een zwavelfabriek behouden. De andere industriële gebouwen zijn recent gesloopt en de gronden zijn gesaneerd. Wooncomplexen en groenruimte vormen de nieuwe invulling. De terreinen langs de Schelde waar de parkaanleg komt bevinden zich tussen de 7,20 m en de 8,60 m T.A.W.

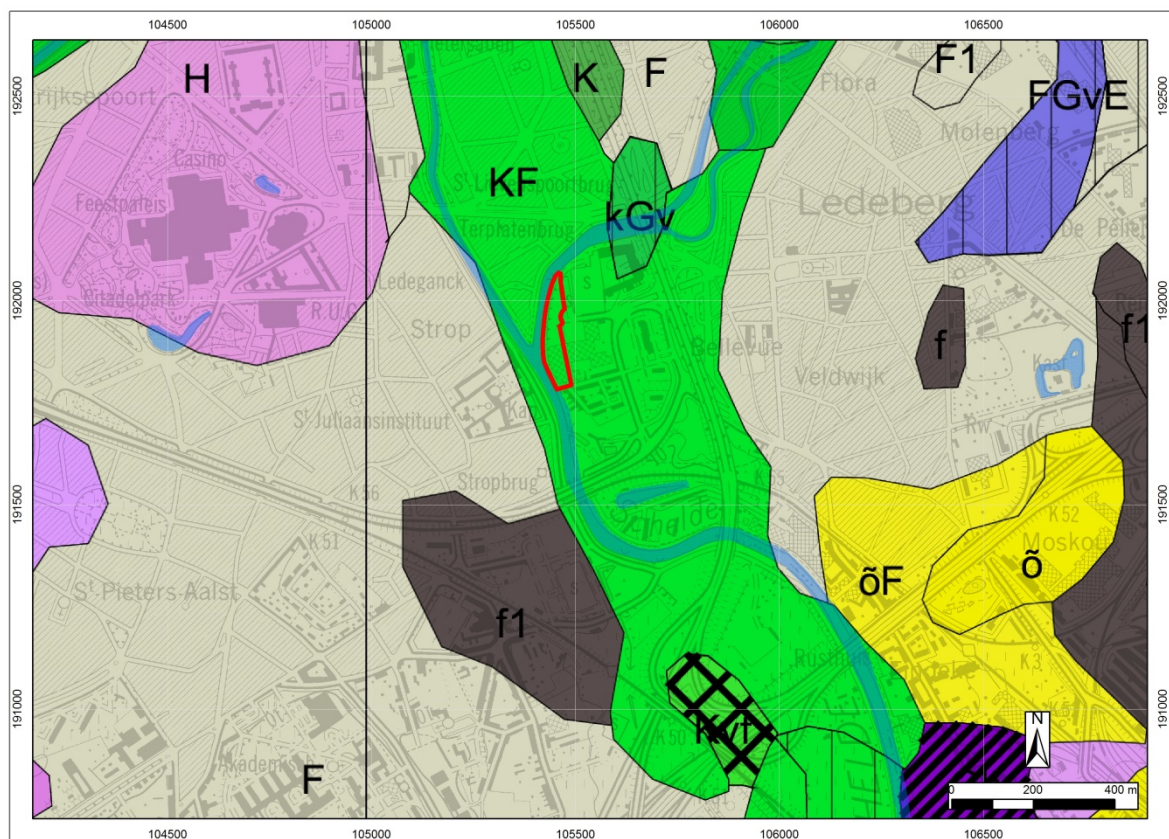

Plan 6: Situering projectzone op de orthofoto van 2008 met in de zuidzone nog de fabrieksgebouwen. (Eurosense Belfotop & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

Het tertiaire substraat bestaande uit subhorizontale zandige en kleiige lagen van mariene oorsprong was tijdens het uitschuren van de Vlaamse Vallei in het begin van het Kwartair (Pleistoceen) aan erosie onderhevig. De Blandijnberg ontsnapte aan die erosie en vormt zo een tertiaire getuigenheuvel, bedekt met Bartoon-klei. In de vallei zelf is veel van het tertiair weg geërodeerd en later door kwartaire afzettingen bedekt. Ten zuiden van de Blandijnberg bestaat het tertiair substraat uit Paniseliaan (klei-zandcomplex) of Ieperiaan (zand) dat op een diepte van minder dan 2 m kan aangetroffen worden. Elders rond de stad ligt het tertiaire substraat (ten noorden van de stad is dit het lid van Vlierzele) onder een dik Kwartair dek bedolven (dikwijls meer dan 20 m).

In en rond Gent zijn, dankzij de Kwartairkaart, minstens een vijftal dekzandruggen te identificeren. Ten noorden van de Blandijnberg ligt een dekzandrug: de Kouter en de Zandberg. Een tweede dekzandrug, ten oosten van Gent, komt overeen met de Sint-Baafskouter. Ten zuidoosten heeft men de dekzandrug van Ledeberg. Bij Ekkergerm vindt men een kleine, lage dekzandrug. En tenslotte ligt er een grote dekzandrug ten westen van Gent: Mariakerkekouter.

De projectzone ligt aan de zuidoostelijke voet van de Blandijnberg en de kleinere Zwaluwenberg. Ter hoogte van het projectgebied stroomt de Schelde in een natuurlijke bedding, maar verderop naar het noordoosten is de verbinding met de stadsgracht waarschijnlijk gegraven. Dit gebeurde bij de 14de-eeuwse uitbreiding van de stad en de uitbouw van nieuwe verdedigingswerken.

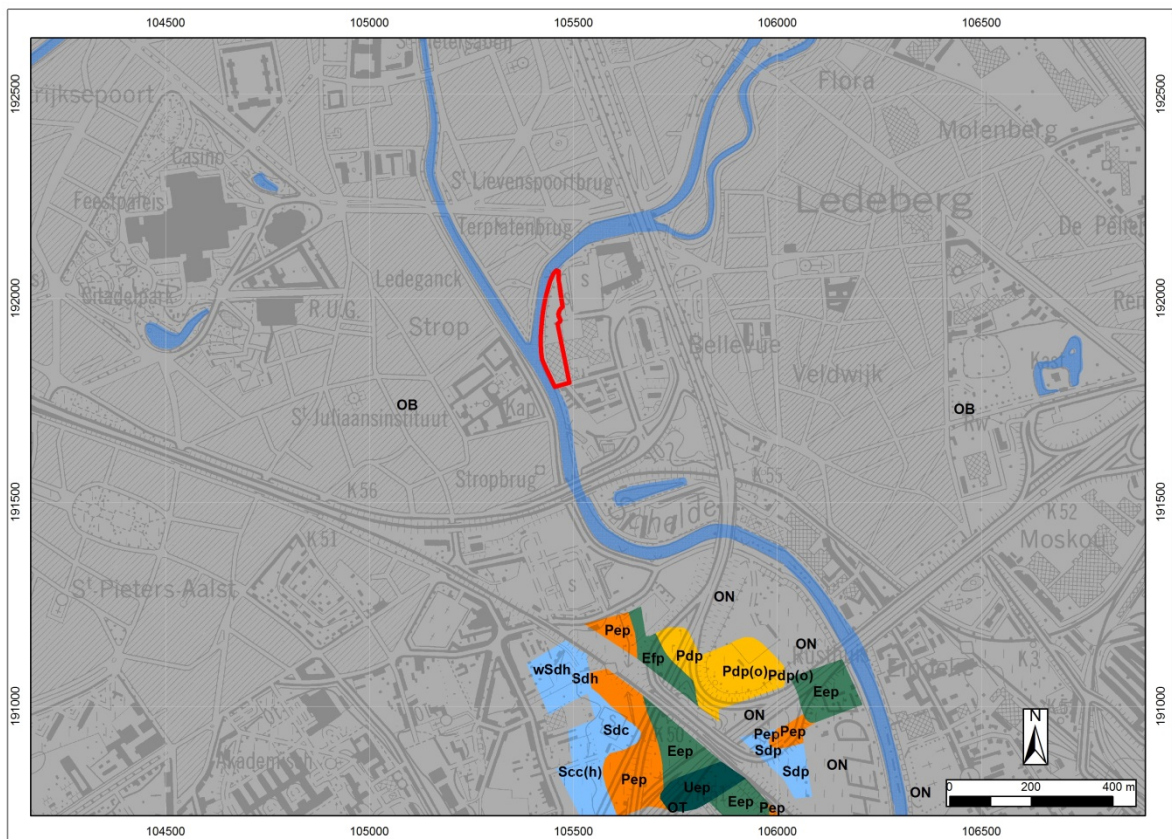

Plan 8: De projectzone aangeduid op de Kwartair geologische kaart. De Kwartaire ondergrond bestaat uit klastisch-alluviaal holoceen op fluvioperiglaciaal Weichseliaan (dov.vlaanderen.be)

2.2.1.3. Bodem, bodemerosie en bodemgebruik

Op de bodemkaart is de plek ingekleurd als antropogene bodem en dus zonder bodemspecificatie. Verdergaand op de weergave van de zone op Ferraris (1775) en Horenbault (1619) ligt de hele zone in het laaggelegen Schelde-alluvium. De huidige topografie van de noordelijke zone, de gronden liggen er tussen 7,50 en 8,60 m T.A.W., wijst op ophogingen. Op het noordelijke deel van het projectgebied stonden in het begin van de 20ste eeuw ook gebouwen (Plan 22 Compijn & Soenen, 1912). Op de zuidelijke zone hebben tot einde jaren 1990 fabrieksgebouwen gestaan. Beide zones deden tijdens de afbraak-, sanerings- en bouwwerken dienst als werfzone (zie luchtfoto's; Plan 3, 6 en 10 tot 16).

De bodems van dit voormalig industriegebied werden de afgelopen jaren op verontreiniging onderzocht en gesaneerd. (OVAM Bodemsaneringsprojecten dossiernrs: 11335.0 en 7577.0)

Plan 9: Bodemkaart: de projectzone is ingekleurd als antropogeen (door ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd bodemprofiel) in een omgeving van vochtig zand (AGIV)

Plan 10: Situering projectzone op de orthofoto van 1988-1991 met nog de fabrieksgebouwen. (Eurosense Belfotop & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

Plan 11: Situering projectzone op de orthofoto van 2002. (Eurosense Belfotop & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

Plan 12: Situering projectzone op de orthofoto van 2006. (Eurosense Belfotop & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

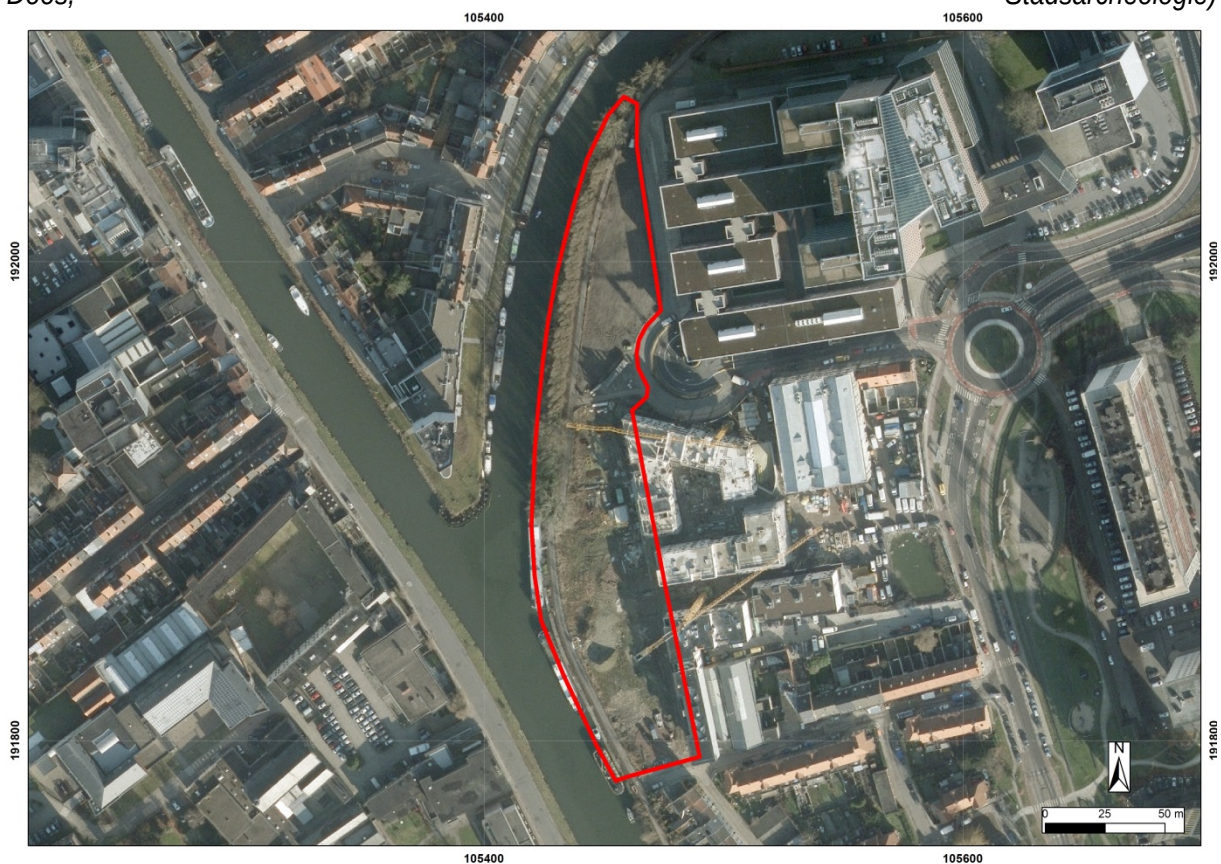
Plan 13: Situering projectzone op de orthofoto van 2010. (Eurosense Belfotop & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

Plan 14: Situering projectzone op de orthofoto van 2011. (Eurosense Belfotop & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

Plan 15: Situering projectzone op de orthofoto van 2012. (Eurosense Belfotop & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

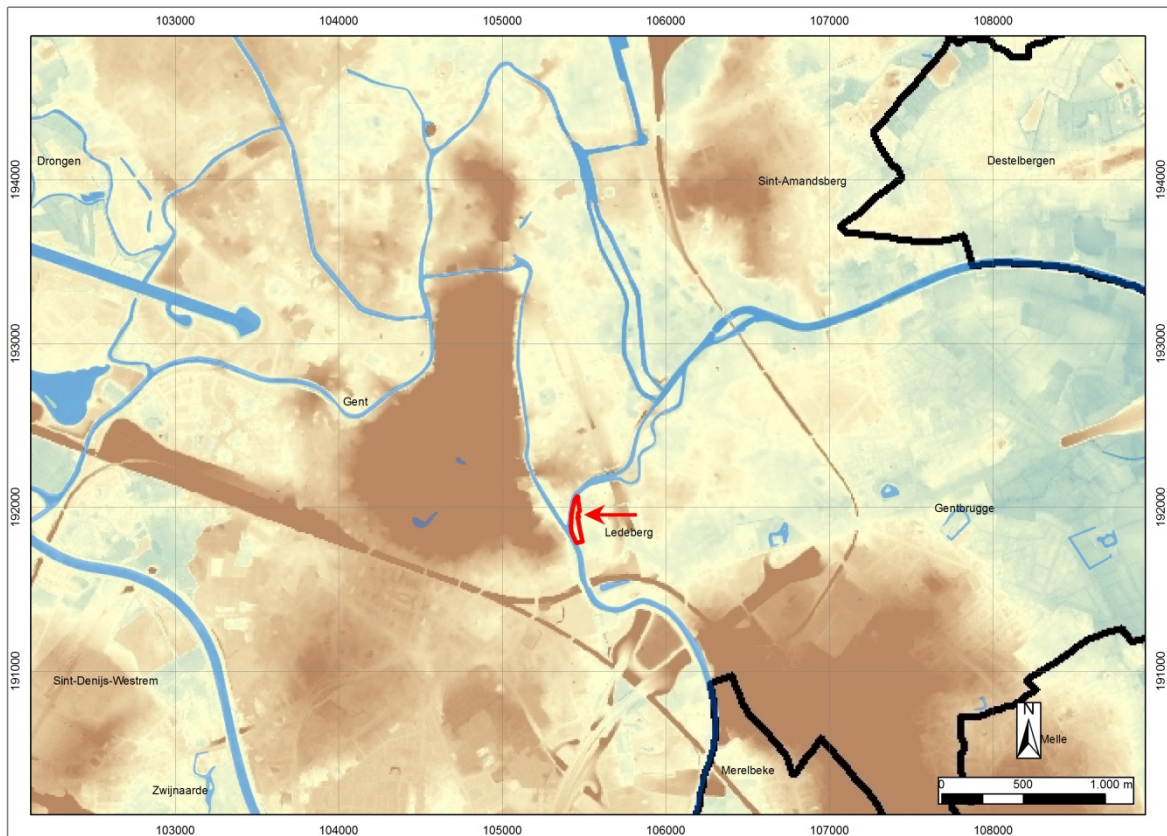

Plan 16: Situering projectzone op de orthofoto van 2013. (Eurosense Belfotop & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

De bodemerosie- en bodemgebruikkaart geven geen nuttige info voor dit verstedelijkt gebied.

2.2.1.4. Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen

Van het digitaal hoogtemodel is af te lezen dat het projectgebied zich net wat hoger bevindt dan de meersgebieden (of restanten) langs de Muikkaai en de Gentbrugse meersen stroomafwaarts en die in Merelbeke stroomopwaarts. Dit toont ook aan dat de op Ferraris aangegeven meersen van het projectgebied opgehoogd zijn.

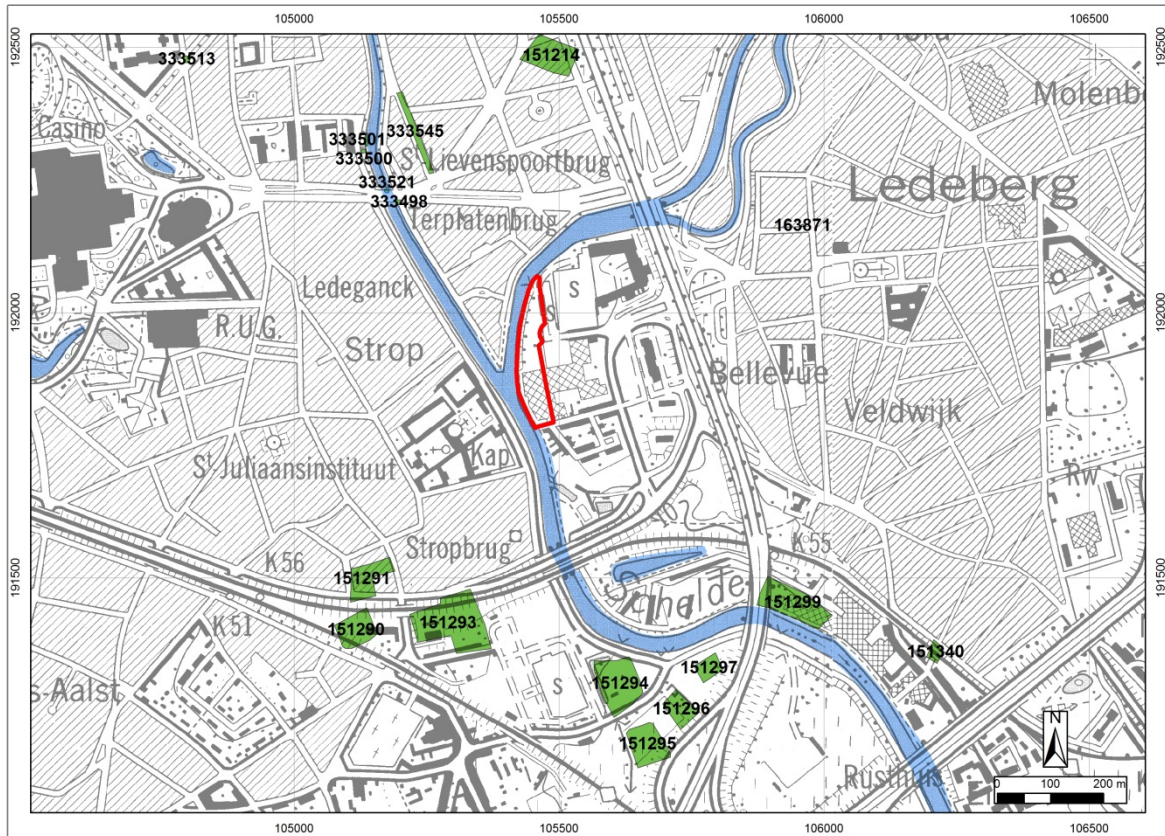
Plan 17: Projectie van de projectzone op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (AGIV)

2.2.2. Archeologische en historische informatie

2.2.2.1. Archeologische voorkennis

In de directe omgeving van de projectzone zijn nog geen archeologische registraties uitgevoerd. Ook de CAI geeft geen locaties binnen de 300 m. De dichtstbij gelegen locaties met relevantie voor deze plek die geen middeleeuwse bebouwing kende, is een losse vondst uit de Schelde; een hielbijl uit de Bronstijd (CAI333521). De Peperbus, een ronde natuurstenen toren staat noordelijker langs de westelijke Scheldearm als relict van de laatmiddeleeuwse stadsverdediging (CAI333500). Bij werken aan de kaaien in recentere tijd werden metselwerkmassieven uit de late middeleeuwen teruggevonden die met de stuw 'Gat ter Plaeten' te maken hebben (CAI333498). Ook werd aan de Isabellakaai gerecycleerd ouder bouw materiaal gedocumenteerd (afkomstig van een 18de-eeuwse woning, CAI333501). Aan de overzijde van de Schelde ten zuiden van de projectzone liggen enkele locaties waar op de kaart van Horenbault (1619) en/of op die van Deventer (1560) sites met walgracht aangegeven worden (CAI151291, CAI151290, CAI151293, CAI151294, CAI151295, CAI151296 en CAI151297). Ook op de rechteroever in het zuiden bevond zich zo'n site (CAI151299). Ten noorden van de locatie binnen de laatmiddeleeuwse stad bevindt zich het Hof van Raveschoot ook een site met

walgracht (CAI151214). Al deze laat- en postmiddeleeuwse sites zijn door de urbanisatie overbouwd. Bewoningssporen in de vorm van bakstenen funderingen uit de 16de eeuw vind je wel binnen de laatmiddeleeuwse omwalling aan de Willem Wenemaerstraat (CAI333545). Tenslotte melden we nog een schuilbunker uit WOII (CAI151340).

Plan 18: Op de CAI zijn gegevens beschikbaar voor de omgeving van het Handelsdok (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

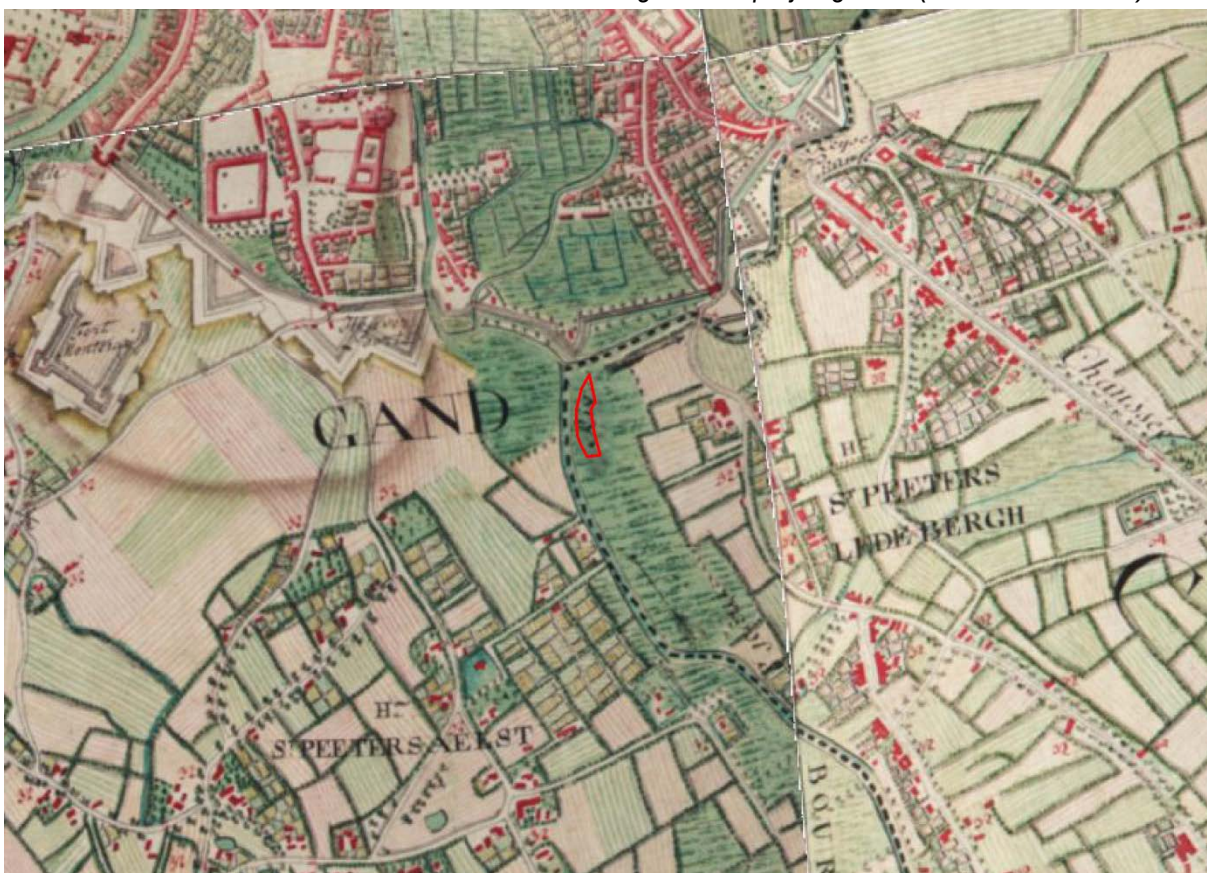
2.2.2.2. Historische gegevens

Naast de nu bekende Muinschelde had je ook de Oude Schelde (Oud Scheldeken, Klein Scheldeken, Scheldeken), een nu verdwenen waterloop die vroeger vrijer door het meersgebied (Muinkmeersen) meanderde. Er waren verschillende verbindingen met de benedenschelde. De meest noordelijke en nog bestaande verbinding in het centrum van de stad is via de Reep. Maar ook ter hoogte van de Schepenenvijver, ter hoogte van de Vijfwindgaten en zeker vanaf de 14de eeuw ook via de stadsgracht ter hoogte van de Keizerspoort, waren er verbindingen tussen Boven- en Benedenschelde. Deze laatste verbinding is mogelijk deels gegraven in het kader van de beschermende watergordel die bij de stadsuitbreiding van het laatste kwart van de 14de eeuw hoort. (GELAUDE, F. & DEVRIESE, L., *Schelde en Leie: wie mondt uit in wie ... en waar?*, in: *Jaarboek XLV, Heemkundige Kring De Oost-Oudbug*, 2008, pp. 261-300)

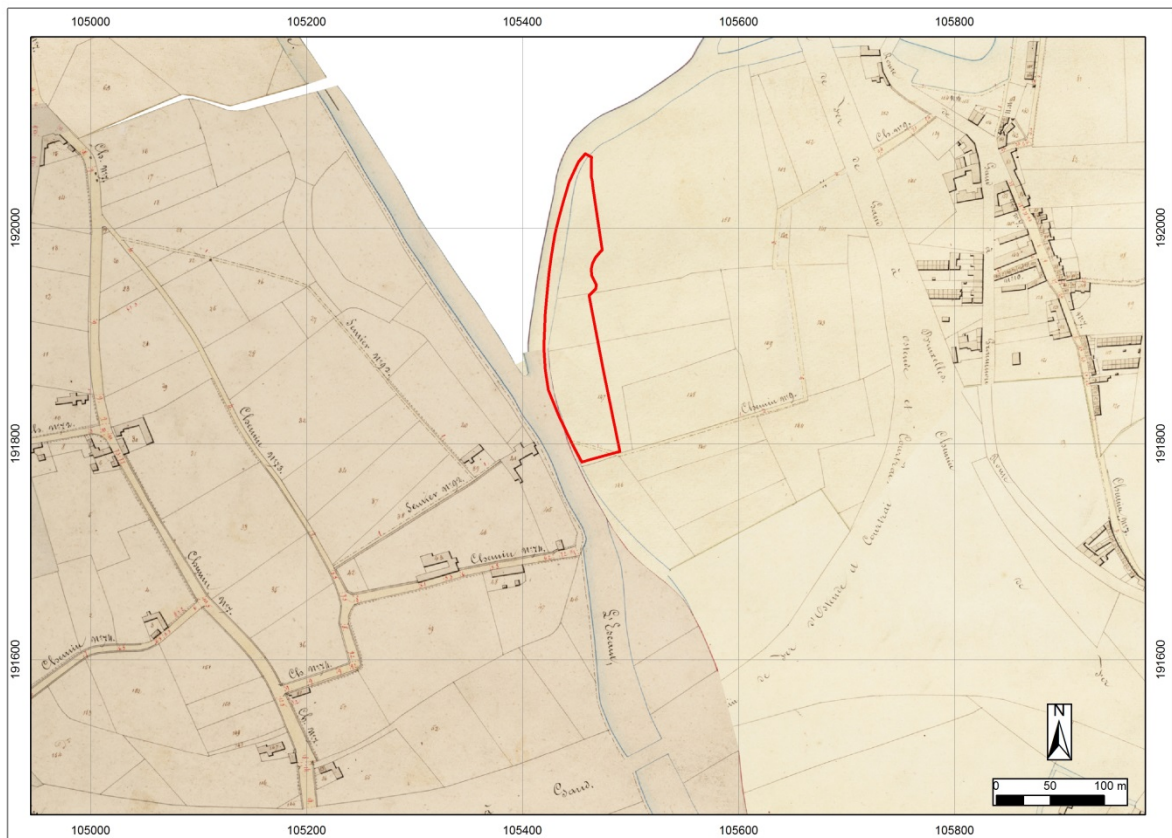
Het gebied blijft onbebouwd tot in de late 19de eeuw zoals uit de studie van de cartografie blijkt. Vanaf dan ontwikkelt zich hier industrie en wordt de zone door fabrieksgebouwen ingenomen. De sanering van fabrieksgebouwen en gronden en de creatie van een bouwblok met kantoor- en woonfunctie is een evolutie van de laatste twee decennia.

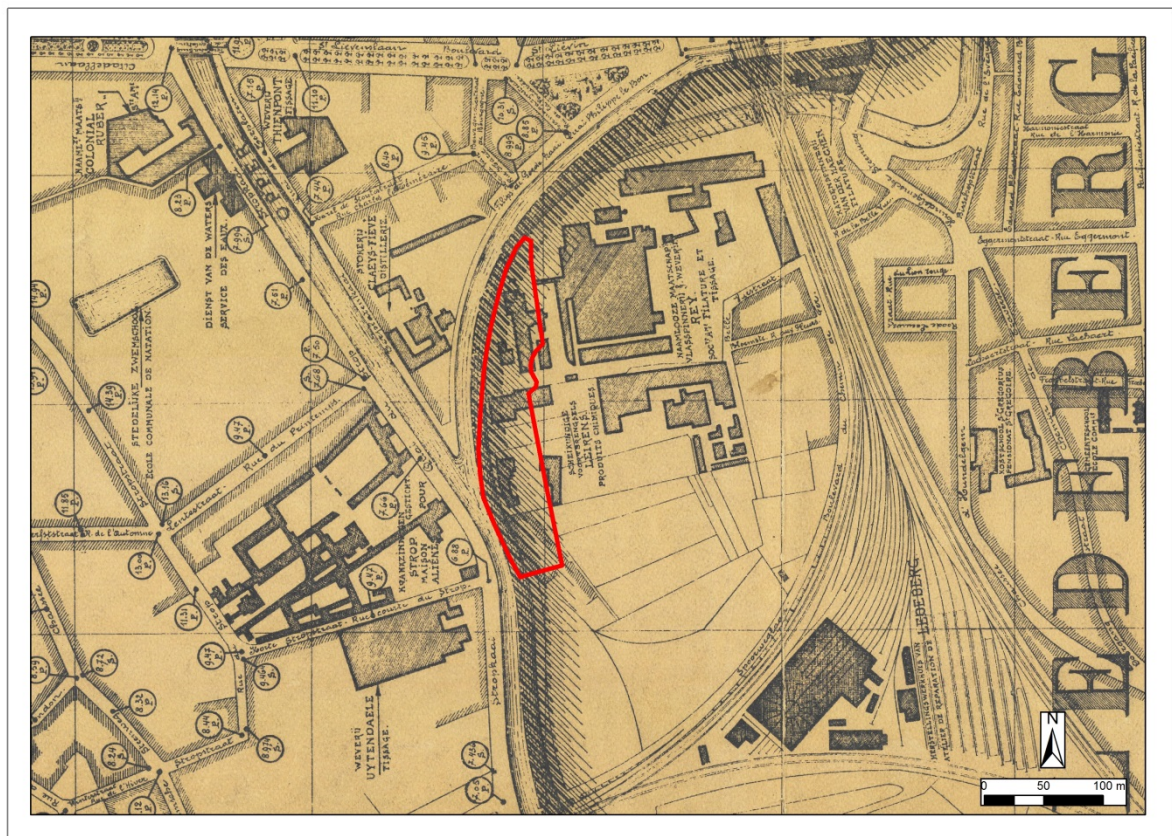
Plan 19: De kaart van Horenbault, 1619 met aanduiding van het projectgebied (Stadsarchief Gent)

Plan 20: Detail uit de Kaart van Ferraris (1775) Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik met aanduiding van de zone (Koninklijke Bibliotheek van België)

Plan 21: Het projectgebied aangeduid op de atlas der buurtwegen (1840)

Plan 22: Plattegrond van Gent door Compijn & Soenen, 1912 (STAM)

2.2.2.3. Culturele en landschappelijke waarden

In de onmiddellijke nabijheid van de projectzone bevindt zich één gebouw met erfgoedwaarde:

- De Zwavelzuurfabriek (Jenny Tanghestraat 2) is een niet beschermd maar wel vastgesteld gebouw (sinds 5/10/2009)
Fabrieksgebouw, rest van voormalige zwavelzuurfabriek. Blokvormig gebouw van elf traveeën en drie verdiepingen onder drie parallelle schilddaken (nok loodrecht ten opzichte van de straat, Vlaamse pannen), volgens kadastergegevens van 1895. Gewitte bakstenen lijstgevels van ieder elf traveeën, met uitzondering van de achtergevel (kant Schelde-oever) die van ruwe baksteen is en volledig blind door het dichten der muuropeningen. Benedenverdieping horizontaal afgelijnd door omlopende geprofileerde kordonband, geopend met drie brede rondbogen in voor- en achtergevel. Zijgevels met rondboogvenster per travee. Bovenverdieping verticaal geritmeerd door pseudo-pilasters. Smallere bovenvensters in rechthoekige spaarvelden. Om de drie traveeën een bredere muurdam met venstertravee in voor- en achtergevel.

2.2.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Het projectgebied ligt op de rechter Scheldeoever in oud meersgebied. Pas in de late middeleeuwen worden er in het kader van de stadsversterkingen graafwerken uitgevoerd om de stadsgrachten met de Schelde te verbinden en van water te voorzien. Vanaf het einde van de 19de eeuw worden de terreinen ingenomen voor industrie (zwavelzuurfabriek), en dit tot in recente periode.

2.2.4. Mogelijkheid van archeologische sporen

Er zijn geen archeologische en historische aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologisch bodemerfgoed op de plek. De absolute hoogte van het meersgebied stroomopwaarts en stroomafwaarts ligt lager dan deze gronden. Deze gronden zijn opgehoogd. De recente geschiedenis van de plek toont aan dat de huidige bovenlagen doorwoeld zijn voor de bouw van de industriële gebouwen evenals voor hun afbraak en de gerealiseerde nieuwbouwen. De kans op archeologisch interessant sporen in de bovenste halve meter wordt zo erg klein zo niet onbestaand.

2.2.5. Aftoetsen vraagstelling

Hierbij worden de eerder vooropgestelde onderzoeksvragen afgetoetst aan de informatie die de bureaustudie opleverde.

- *Geven de bronnen/cartografie aanwijzingen voor archeologische sites (aard, datering, bewaring)?*

Binnen de afbakening van het project zijn er geen archeologische vondsten bekend. In de onmiddellijke omgeving zijn ook geen archeologische sites bekend of cartografische aanduidingen voor middeleeuwse relikten.

- *Hoe evolueerde het landschap en heeft dit invloed gehad op de bewaring van eventuele archeologische sites?*

Voor de urbanisatie maakte deze plek deel uit van de Schelde-meersen ten zuiden van Gent. Een eerste ingreep vormde de laatmiddeleeuwse verbinding met de stadsgracht. Vanaf eind 19de eeuw

veroverde de industrie deze plek. Waarschijnlijk werd er opgehoogd en de bouwwerkzaamheden doorwoelden de bovenlagen, de zone ten oosten werd recent tot op grote diepte gesaneerd (plan 13).

- Wat is de urbanisatiegeschiedenis en impact ervan op eventuele archeologische sites?

Het uitbouwen van de zavelfabriek, de afbraak van delen hiervan en de realisatie van de nieuwbouwen hebben de bovenlagen doorwoeld.

- Wat is de impact van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?

De geplande werken zullen niet dieper dan 45 cm (zie plan 5) in de bodem ingrijpen, en dit slechts plaatselijk. Gezien de voorgeschiedenis van de plek en de recente functie als werfzone (zie luchtfoto's) zal hierbij geen waardevol archeologisch bodemarchief geraakt worden.

- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel?

Er wordt hier geen archeologische of historische kenniswinst verwacht. De ingrepen zullen in verstoorde bodems plaatsvinden.

- Is het nodig andere vormen van vooronderzoek in te schakelen om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden?

Het is niet nodig andere vormen van vooronderzoek uit te voeren. Deze bureaustudie volstaat voor een gemotiveerd advies.

- Kan een strategie bepaald worden voor een volgende fase van vooronderzoek?

Voor deze groenaanleg zoals voorligt op plan is geen verder vooronderzoek nodig.

2.2.6. Afweging noodzaak verder onderzoek

Er werden tot nu toe nog geen archeologische vaststellingen gedaan binnen het projectgebied of in de onmiddellijke omgeving. De reconstructie van de gebeurtenissen aan de hand van kaart en fotomateriaal tonen drie periodes van ingrepen waarbij het oorspronkelijke meersgebied veranderde. De laatmiddeleeuwse werken in verband met de verbinding tussen Schelde en stadsgrachten, de industrialisatie op de rechter Scheldeoever eind 19de eeuw en de recente afbraak en ombouw van de fabriekswijk tot woonwijk met groenvoorziening. Vooral de ingrepen bij de fabrieksbouw en -afbraak en de oprichting van de nieuwe woonblokken hebben voor verstoring van de oppervlaktelagen gezorgd. Bovendien wijzen de absolute hoogtes in de richting van een ophoging van het oude meersgebied. Bij de ingreep die het onderwerp is van deze archeologienota wordt plaatselijk een deel van die bovenlaag afgegraven. De kans dat hierdoor relevante archeologische informatie verloren gaat is zeer klein. Ook het uitvoeren van kleine ophogingen zal geen archeologisch bodemerfgoed bedreigen.

Stadsarcheologie gent vindt dan ook dat voor dit project niet verder in archeologisch onderzoek geïnvesteerd moet worden.

2.2.7. Samenvatting gespecialiseerd

Deze bureaustudie toont aan dat de plek van het toekomstige buurtpark Bellevue aan de Jenny Tanghestraat in Ledeberg in oorsprong een laaggelegen meersgebied was dat voor het oprichten van

fabrieksgebouwen eind 19de eeuw zeker opgehoogd werd. Ook bij de afbraak en de reeds gerealiseerde nieuwbouw waarbij de plek dienst deed als werfzone werden de bovenlagen verstoord. Er valt dan ook niet te verwachten dat de plaatselijke ondiepe (max. 45 cm) ingrepen voor de realisatie van het park archeologisch erfgoed zullen verstoren.

2.2.8. Samenvatting algemeen

Bij de aanleg van een buurtpark, het Bellevuepark, aan de Jenny Tanghestraat zal het terrein geprofileerd worden door afgraving en ophoging en zullen er paden aangelegd worden. De ingrepen hiervoor gaan maximaal 45 cm diep. Uit de bureaustudie blijkt dat de bovenlagen in recente periodes verstoord zijn. Archeologisch erfgoed wordt niet bedreigd en er is dus geen opgraving of andere maatregel nodig.

3. Bibliografie

BOGAERT, C., LANCLUS, K. & VERBEECK, M., Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Gent, in: Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 4NB N-O, 1979, Brussel - Gent.
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten>

CENTRAAL ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI) 2016 <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

CHARLES, L., LALEMAN, M.C., LIEVOIS, D. & STEURBAUT, P. 2008, *Raveschootstraat, Hof van Raveschoot*, in: *Archeologisch onderzoek in Gent 1997-2008*, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 2), p. 76.

CHARLES, L., LALEMAN, M.C., LIEVOIS, D. & STEURBAUT, P., *Van walsites en speelhoven. Het Vrije van Gent bij Jacques Horenbault (1619)*, Gent, 2008.

DECAVELE, J., (red.), *Gent. Apologie van een rebelse stad*, Antwerpen, 1989.

DECAVELE, J., DE HERDT, R. & DECORTE, N., *Gent op de wateren en naar de zee*, Antwerpen / Gent, 1976.

GELAUDE, F., *Gent. Rivierduinen en dekzandruggen*, (Erfgoedmemo, nr. 44), Gent, 2010.

GELAUDE, F. & DEVRIESE, L., *De Vlaamse Vallei en haar rivieren*, in: *Jaarboek XLV, Heemkundige Kring De Oost-Oudbug*, 2008, pp. 249-260.

GELAUDE, F. & DEVRIESE, L., *Schelde en Leie: wie mondt uit in wie ... en waar?*, in: *Jaarboek XLV, Heemkundige Kring De Oost-Oudbug*, 2008, pp. 261-300.

DESEYN, G., *Gids Voor Oud Gent*, Antwerpen, 1991.

GELAUDE, F., *Gent. Rivierduinen en dekzandruggen*, (Erfgoedmemo, nr. 44), Gent, 2010.

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten>

OVAM Bodemdossierinfo:

<http://services.ovam.be/geoloket/>

RAVESCHOT, P., SEMEY, J. & VANMOERKERKE, J., *Circulaire structuren aan de Hogeweg*, in: *Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, Gent, 1984, jg. 8 nr. 1, p. 2- 36.

SYS, C. & VANDENHOUT, H., *Verklarende tekst bij het kaartblad Gent 55 W, Bodemkaart van België*, Centrum voor bodemkartering, 1963.

X, Vondstmeldingen, 12. *Ter Platen-brug, verbredingswerken*, in: *Stadsarcheologie, Gent*, 1978, jg. 2, nr. 2, p. 26.

Hoofdstuk 2: Bijlagen

1. Plannenlijst

Projectcode: 2016G123	
-----------------------	--

Plannr	Type plan	Onderwerp plan	Schaal	Aanmaakwijze	Datum
1	kadasterplan	projectgebied	zie schaalat	digitaal	2015
2	topografische kaart	projectgebied	zie schaalat	digitaal	1981
3	orthofoto	projectgebied	zie schaalat	digitaal	2015
4	opmetings-/ontwerpplan	bestaande toestand, ontwerp en grondverzet	zie plan	digitaal	2016
5	opmetings-/ontwerpplan	grondverzet	zie plan	digitaal	2016
6	orthofoto	projectgebied	zie schaalat	digitaal	2008
7	geologische kaart	tertiair geologische kaart	zie schaalat	digitaal	2004
8	geologische kaart	kwartaal geologische kaart	zie schaalat	digitaal	
9	bodemkaart	bodemseriekaart	zie schaalat	digitaal	2006
10	orthofoto	projectgebied	zie schaalat	digitaal	1988-1991
11	orthofoto	projectgebied	zie schaalat	digitaal	2002
12	orthofoto	projectgebied	zie schaalat	digitaal	2006
13	orthofoto	projectgebied	zie schaalat	digitaal	2010
14	orthofoto	projectgebied	zie schaalat	digitaal	2011
15	orthofoto	projectgebied	zie schaalat	digitaal	2012
16	orthofoto	projectgebied	zie schaalat	digitaal	2013
17	hoogtemodel	Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen	zie schaalat	digitaal	2000-2004
18	Topografische kaart	CAI op topo-kaart	zie schaalat	digitaal	2016
19	historische kaart	kaart van Horenbault	geen schaalreferentie	digitaal	1619
20	historische kaart	Ferraris	geen schaalreferentie	digitaal	1771-1778
21	historische kaart	Atlas der buurtwegen	zie schaalat	digitaal	1840
22	historische kaart	Plattegrond van Gent door Compijn & Soenen	zie schaalat	digitaal	1912